

Innspill til ny regjering fra Norges Naturvernforbund

September 2009

**Norges
Naturvernforbund**
Friends of the Earth Norway

Naturmangfold

I Norge er det registrert over 38 500 arter, men vi antar det er ytterligere 20 000 arter. Artene og samvirket mellom dem, opprettholder økosystemtjenestene, som alt livet på jorden er avhengig av, og som gjør at vi kan høste fra naturen. I Norge er over 3800 arter rødlistet (Norsk Rødliste 2006), og omkring to tusen av disse er definert som truet. Halvparten av artene på rødlista lever i skogen, og 35 prosent er knyttet til kulturlandskap. Norge forvalter også store havområder med enorme kjente og ukjente biologiske verdier. Mange av artene og de norske naturtypene trenger beskyttelse umiddelbart, og regjeringen vil bruke naturmangfoldloven til å velge ut prioriterte arter og utvalgte naturtyper.

Naturmangfoldloven skal, sammen med øvrig lovverk, sørge for å regulere bruken av norsk natur, med hovedmål å stanse tapet av naturmangfold. Dette har vært prioritert av regjeringen i Soria Moria 1 og arbeidet skal forsterkes i kommende stortingsperiode.

Regjeringen vil:

- Følge opp naturmangfoldloven og Artsprosjektet. Det må utarbeides handlingsplaner for minst 50 prioriterte arter og deres leveområder samt 15 utvalgte naturtyper i denne perioden. Det må også utvikles handlingsplaner for svartelistede arter. For havet må det utarbeides handlingsplaner for minst ti marine arter, inkludert rødlisteartene ål, hummer og kysttorsk og fem marine naturtyper inkludert ålegress, sukkertare og deltaområder.
- Stanse utsettingen av ikke stedeagne treslag som ledd i kampen mot fremmede arter.
- Legge fram forslag til en ny verneplan for vassdrag, hvor de siste urørte vassdragene skal gis varig vern mot kraftutbygging. Norge har en unik vassdragsnatur. Hensynet til kommende generasjoners naturopplevelser samt naturmangfoldet som påvirkes av energiutbygging, tilsier en restriktiv holdning til videre vassdragsutbygging. De aller fleste vassdrag som står igjen, må forbli urørte.
- Sette i gang arbeidet med å lage kystnasjonalparker og fortsette arbeidet med den marine verneplanen, og starte opp minst 50 lokale marine reservat for bestandsoppbygging i regi av Fiskeridirektoratet.
- Legge fram en stortingsmelding om vern av skog, etter mal av Nasjonalparkplanen. Denne skal sikre at forskernes anbefaling om vern av 4,6 prosent av den produktive skogen gis vern i løpet av perioden. Det er de mest verdifulle og høyest prioriterte områdene som skal gis vern.
- Slutføre Nasjonalparkplanen tidlig i perioden og verne tilstrekkelig av andre naturtyper.
- Øremerke midler til å bygge opp natur- og miljøkompetansen i alle norske kommuner.
- Legge rovviltforliket fra 2004 til grunn for rovviltpolitikken. Det skal settes i gang tiltak for å bygge opp bestander som ligger under det vedtatte bestandsmålet. De norske bestandsmålene må være på et nivå forskerne anbefaler som genetisk og populasjonsmessig bærekraftig.
- Arbeide for at det opprettes et internasjonalt ekspertpanel for biologisk mangfold som tilsvarer FNs klimapanel.
- Styrke arbeidet med å sikre inngrepsfrie områder. Det er behov for sterkere tiltak for å hindre ytterligere tap av inngrepsfri natur (INON).
- Gi Direktoratet for naturforvaltning (DN) større innflytelse over energisaker som medfører inngrep i naturen gjennom å innføre en lov som sier utbygger må søke DN

om tillatelse til å foreta inngrep i naturen. Dette blir på linje med forurensningsloven, hvor utbygger må søke Statens forurensningstilsyn om utslippstillatelse for en utbygging.

- Legge fram en nasjonal handlingsplan for å ta vare på kulturlandskapet og som kombinerer vern av naturmangfoldet og naturvennlige bruksformer i kulturlandskapet. Planen skal stimulere driftsformer som ivaretar verdifulle kulturlandskap, biotoper og arter fremfor energikrevende volumproduksjon.

Klima

Trusselen om farlige klimaendringer er den største utfordringen menneskeheten står overfor. Regjeringen har som mål å gjøre Norge om til et lavutslippssamfunn hvor utslippene er redusert med 95 prosent innen 2050. I tillegg skal Norge gi store bidrag til utslippsreduksjoner andre steder i verden, særlig gjennom satsing på redusert avskogning. Avskogning av regnskog står for om lag 20 prosent av de globale utslippene. Regjeringen vil øke sine mål om kutt i utslippene innen 2020 til 40 prosent for å øke ambisjonsnivået i en internasjonal klimaavtale i København i desember 2009.

Regjeringen vil:

- Arbeide for en internasjonal klimaavtale som fører til en reduksjon av de rike landenes utslipp på minst 40 prosent innen 2020. I tillegg må avtalen sikre finansiering av utslippskutt i fattige land slik at deres utslipp kan bli redusert med 15–30 prosent i forhold til "business as usual". Dersom IPCCs femte hovedrapport i 2013 viser at det er behov for større utslippskutt, vil Norge jobbe for at verden skjerper sine mål i tråd med de nye anbefalingene.
- Legge fram en nasjonal klimahandlingsplan som reduserer norske klimagassutslipp med minst 40 prosent innen 2020. De sektorvise målene skal skjerpes i tråd med dette. Handlingsplanen skal vise hvordan dette målet skal nås innen 2020, med revisjon i 2013. Som en del av den nasjonale klimahandlingsplanen skal det iverksettes virkemidler for å erstatte gassturbinene på sokkelen med fornybar kraft. Det skal sikres fornybar kraft til alle olje- og gassutbygginger som ennå ikke er iverksatt og ved omfattende ombygginger/moderniseringer av nåværende felt.
- Sørge for CO₂-fangst og -lagring ved gasskraftverkene på Mongstad og Kårstø i henhold til de foreliggende planene slik at Mongstad renses innen 2014 og Kårstø innen 2011/2012, og bidra til utvikling av CO₂-fangst og -lagring i Grenland samt kreve CO₂-håndtering fra Statoils anlegg på Melkøya i Finnmark. Både på Kårstø og på Mongstad skal de eksisterende utslippene ved siden av gasskraftverkene også tas med i renseplanene.
- Videreføre sin satsing på bevaring av regnskog for å sikre reduserte utslipp av klimagasser og biologisk mangfold. Det skal bevilges 3 milliarder kroner årlig til dette. Satsingen på bevaring av regnskog er et tillegg til de nasjonale målene om å kutte i klimagassutslippene og en del av regjeringens arbeid for å kutte utslippene i utviklingslandene.
- Regjeringen vil jobbe mot at bevaring av regnskog kommer inn i CO₂-kvotesystemet før tidligst i 2020. Regjeringen vil jobbe for å finne andre sikre finansieringsmekanismer for bevaring av regnskog.
- Gjøre områdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja samt Mørkekysten til varig vernede petroleumsfrie områder.
- Sette av øremerkede midler i statsbudsjettet for å øke den kommunale kompetansen på energi og klima.

- Styrke arbeidet med det nasjonale samarbeidsprogrammet Framtidens byer. Bevilgningene til programmet skal økes fram mot 2014. Finansdepartementet bør bli mer aktivt deltakende i prosjektet.

Energi

Norge har et stort potensial for energieffektivisering. Ved å satse på energieffektivisering og ny fornybar energi kan bruken av fossil energi fases ut og de norske utslippene av klimagasser reduseres.

Energieffektivisering

Det regjeringsoppnevnte Lavenergiutvalget la før sommeren frem anbefalinger for hva som bør gjøres for å redusere energiforbruket i bygg- og industrisektoren. Regjeringen vil i sitt arbeid følge opp utvalgets anbefalinger bl.a. gjennom implementering av EUs energitjenestedirektiv.

Regjeringen vil:

- Utarbeide en handlingsplan for å halvere byggsektorens samlede energibruk innen 2040 og minimum 20 prosent reduksjon i spesifikk energibruk i industrien og primærnæringene innen 2020.¹ Dagens energiforbruk i byggsektoren er på 80 TWh. Innen 2020 skal dette være redusert til 70 TWh og innen 2040 til 40 TWh.
- Innføre energispareforpliktelser (hvite sertifikater) hvor nettselskapene, fjernvarmeleverandører og olje-/gassdistributører pålegges å støtte effektiviseringstiltak hvert år tilsvarende en gitt prosentandel av sitt energisalg. Inntil en ordning med hvite sertifikater er på plass, skal det gis skattefradrag for energieffektivisering.
- Utarbeide nye byggforskrifter som gjør lavenergi boliger til standard fra 2012, passivhus fra 2017 og nullenergi hus fra 2022.
- Samle ansvaret for å bedre bygningers energibruk i Kommunal- og regionaldepartementet.
- Innføre en energimerkeordning for bygg som gir forbrukerne mulighet til å velge energieffektive bygg med energi fra fornybar energikilder. Energimerkeordningen skal gjennomføres av uavhengige eksperter og gode kontrollsystemer skal sikre at den fungerer etter hensikten.
- Sette i verk en storstilt kompetanseplan for byggebransjen og offentlig eiendomsforvaltning, for raskt å kunne bygge og rehabilitere etter bedre energistandarder. Samtidig er det behov for forbildeprosjekter og demonstrasjonsbygg som kan vise mulighetene og bedre erfaringsgrunnlaget. Lavenergiprogrammets rolle i dette arbeidet skal styrkes.
- Stille strengere energikrav ved rehabilitering. De fleste bygg som vil være her i 2040 er allerede bygd. For å nå effektiviseringsmålet er det avgjørende at energistandarden forbedres betydelig når disse likevel gjennomgår større rehabiliteringer.
- Kreve at alle offentlige nybygg bygges i minst en energiklasse høyere enn minstekravet i teknisk forskrift.

---

¹ 20 prosent reduksjon i industrien tilsvarer ca. 17 TWh basert på nåværende aktivitetsnivå. 5 prosent reduksjon skal oppnås innen utgangen av 2012 ved å gjennomføre enkle tiltak

Fornybar varme

Oljefyring bidrar til betydelige klimagassutslipp. Å erstatte oljefyring med mer miljøvennlige alternativer er nødvendig for å kunne nå Norges klimamål. I Norge bruker vi store mengder strøm til oppvarming. Det er et mål å frigjøre det meste av denne strømmen ved å bruke fornybare varmeressurser til oppvarming.

Regjeringen vil:

- Fase ut fossil oppvarming innen 2015 ved å innføre forbud mot utskifting av gamle oljefyrer med nye og ved å øke fyringsoljeavgiften for å sikre konkurranseevnen til fornybare varmeløsinger. (Se kapittel om grønn økonomi.)
- Lage en handlingsplan for utfasing av oljefyring i alle bygg.
- Hindre bruk av fossilgass til oppvarming.
- Stille strengere krav til fornybarandelen i fjernvarmeanlegg. Fossil energi, også som topplast, skal fases ut.
- Øke elavgiften for å redusere energiforbruket og satse på alternativ oppvarming. (Se kapittel om grønn økonomi.)
- Videreføre energifondet og øke Enovas midler til satsing på energieffektivisering og energiomlegging.

Fornybar energi

Regjeringen vil:

- Implementere EUs fornybardirektiv med en ambisiøs målsetting. Den fornybare andelen i Norges energisystem må økes fra 60 prosent til 75 prosent innen 2020. Energieffektivisering må prioriteres for å nå målet.
- Innføre grønne sertifikater. Ordningen skal ikke være teknologinøytral, men gi størst stimulans til de umodne teknologiene som f.eks. offshore vindkraft. Vannkraft skal ikke omfattes av ordningen. Det skal etableres gode overgangsordninger som gjør at det satses på fornybar energi i perioden fram til sertifikatordningen er innført.

Nett

Regjeringen vil:

- Utarbeide en ny og moderne kraftlinjepolitikk med fokus på kabling og naturfaglige vurderinger av trasévalg. Tilskuddene til forskning og utprøving av alternativ teknologi skal økes.

Samferdsel

Trafikkveksten er en stor trussel mot miljøet, både lokalt og globalt. Økt trafikk gir økte utslipp av klimagasser og lokalt forurensende gasser og partikler. Trafikkvekst og nye veier utgjør også en trussel på andre områder, som naturmangfold, jordvern, støy og trafiksikkerhet, og veksten på de største veiene forplanter seg utover i andre deler av veinettet. Nye motorveier legger til rette for og bidrar til økt trafikkvekst.

Regjeringen vil:

- Bremse trafikkveksten av hensyn til jordvern, klima, luftforurensing, støy og naturmangfold. Regjeringen vil prioritere veimidlene til trafiksikkerhetstiltak, utbedringer, vedlikehold og tiltak for kollektivtransport, gange og sykkel framfor utbygging av nye motorveier.

- Sørge for en klimavurdering av alle veiprosjekt som planlegges – før det gjøres vedtak om eventuell videre detaljplanlegging. Dette gjelder også prosjekter som ligger inne i NTP 2010–2019.
- Øke belønningsordningen for bedre kollektivtransport og mindre bilbruk til minst 1 mrd. kroner årlig. Ordningen skal stimulere kommunene til å ta i bruk restriktive virkemidler som parkeringsavgift, parkeringsbegrensninger og rushtidsavgift og prioritere f.eks. sammenhengende sykkelveinett i byene.
- Veipakker for å finansiere samferdselsprosjekter må erstattes av regionale transportpakker som legger stor vekt på tiltak som øker bruken av kollektivtransport, gange og sykling framfor privatbil. Ved statlige delfinansiering skal nasjonale myndigheter stille krav om at kommunene følger opp med en miljøriktig arealpolitikk.
- Realisere et pålitelig og konkurransedyktig jernbanenett med dobbeltspor i hele intercity-trianglet og høy kapasitet for godstrafikken.
- Følge opp flertallsmerknadene til NTP 2010–2019 om utredning av høyhastighetsbaner med bygging som siktemål, slik at det kan tas konkrete beslutninger om utbygging ved behandling av neste NTP i 2013. Planene for utbygging av dobbeltspor skal oppjusteres slik at de tilfredsstiller høyhastighetsstandard (minst 250 km/t).
- Skrinlegge utbygging av ny rullebane på Gardermoen og Flesland samt nye flyterminalutvidelser.
- Stille krav om at alle nye biler som selges fra og med 2015, kan gå på alternativt drivstoff.

Miljøgifter

Vi bruker flere kjemikalier enn tidligere og i flere produkter. Nivåene av velkjente miljøgifter i naturen er på vei ned, men det oppdages stadig nye miljøgifter i norsk natur. Flesteparten av disse finner vi i vanlige forbruksartikler. Tidligere tiders utslipp fra forbruksprodukter, industri og gruvevirksomhet skaper fortsatt forurensningsproblemer over hele landet. Stoffer som er lite nedbrytbare, samles opp i høye konsentrasjoner i miljøet og i næringskjedene. Konsekvensene kan bli alvorlige for både mennesker og dyr. Kjemikalier kan gi akutt forgiftning, øker faren for kreft og reduserer evnen til forplantning.

Regjeringen vil:

- Forsere SFTs tiltaksplan for opprydding og overvåking av forurensede sedimenter med sikte på at i alle prioriterte tiltaksområder (havner, verft og andre) er oppryddingen gjennomført innen generasjonsmålsdatoen i Nordsjødeklarasjonen, 2020.
- Sørge for å stanse bruken av prioriterte miljøgifter i Norge i løpet av perioden, med tiltak basert på Miljøgiftutvalgets innstilling sommeren 2010, og arbeide videre for å sikre et internasjonalt forbud mot disse i løpet av perioden.
- Etablere to egne FoU-program (Forskningsrådet) om (a) utvikling av miljøgiftfrie tekniske løsninger og (b) overvåking av miljøgiftnivåer og effekter i norsk fauna.
- Ansvarliggjøre miljøgiftleverandører og -forurenserer for forurensningen av norske havområder og sjømat samt stoppe salg og eksport av sjømat med giftnivå over EUs grenseverdier.

Fiskeri og havbruk

Regjeringen vil føre en helhetlig kystpolitikk. Kyst- og fiskeripolitikken skal bidra til langsiktig miljømessig forsvarlig verdiskaping for hele samfunnet og samtidig bidra til rettferdig fordeling av ressursene.

Regjeringen vil sikre langsiktig nasjonal råderett og styring over de marine ressursene og havområdene våre. Gjennom lovverket og reguleringer skal fellesskapet sikres styring og kontroll over ressurser og fordeling av fisken i havet, marine organismer og oppdrettede arter.

Fiskeripolitikk

Fiskerinæringen er en bærebjelke for sysselsetting og bosetting langs kysten. Fiskeriene representerer også en av de viktigste eksportnæringene i Norge. De fleste fiskebestandene kan gi større utbytte enn i dag med en bedre forvaltningsstrategi, noe som faller sammen med tiltak for økt bærekraft.

Regjeringen vil trekke opp en nasjonal strategi for utvikling av fiskerinæringa. Denne strategien skal bygge på vårt fortrinn ved tilgang på ferskt råstoff av høy kvalitet og sikre en framtidsrettet fiskerinæring der verdiskapningen i størst mulig grad kommer fiskeriavhengige kystsamfunn til gode, reduserer sine klimautslipp, minimerer belastningen på det marine økosystem og som er bærekraftig og gir høyt langtidsutbytte av bestandene.

Regjeringen vil sikre langsiktig nasjonal råderett og styring over de marine ressursene og havområdene våre. Gjennom lovverket og reguleringer skal fellesskapet sikres styring og kontroll over ressurser og fordeling av fisken i havet, marine organismer og oppdrettede arter.

Det uregulerte fisket, særlig i Barentshavet, har vært et alvorlig miljø- og økonomisk problem. Dette fisket er redusert kraftig, men er ikke opphørt. Regjeringen har som mål å stoppe UUU-fisket i Barentshavet og å bidra til å begrense slikt fiske internasjonalt. Gjennom å styrke det nylig opprettede "fiskeriforvaltningens analysenettverk" vil vi kartlegge bakmennene involvert i UUU-fisket. Arbeidet med å avsløre organisert økonomisk kriminalitet i fiskeriene vil være en viktig del av regjeringens arbeid med økonomisk kriminalitet og arbeidet mot bruk av skatteparadis. Gjennom dette arbeidet vil regjeringen sørge for at nordmenn eller selskaper kontrollert av norske interesser ikke deltar i UUU-fiske med fartøy under andre lands flagg eller deltar i omsetning eller transport av ulovlig fangst. Regjeringen vil samarbeide med andre land for å kartlegge internasjonal organisert økonomisk kriminalitet knyttet til ulovlig fiske og vil arbeide for å begrense bruken av bekvemmelighetsflagg og selskap i skatteparadis i internasjonal fiskerinæring.

I Nord-Norge har man hatt positive erfaringer med bruk av fjordlinjer og andre soner i arbeidet med å gjenoppbygge kysttorskbestanden. Regjeringen vil utarbeide en forvaltningsplan for kystområdene i Sør-Norge som drar veksler på de gode erfaringene man har med fjordlinjer og redskapsbegrensninger i forvaltningen av kysttorsk i Nord. En slik plan må ha som mål å bygge opp bestandene av desimerte arter som kysttorsk, ål og hummer.

Norsk oppdrettsnæring har blitt like stor som den tradisjonelle fiskerinæringen, målt i eksportverdi. Sammenbruddet i chilensk lakseoppdrett har gitt en stor oppsving i den norske eksporten av laks og ørret, men har samtidig gitt et varsel om at oppdrett må drives med forsiktighet. Regjeringen vil føre en miljøvennlig oppdrettspolitikk som tar

hensyn til fôr-fiskbestandenes økologiske betydning og hensynet til beskyttelse av ville fiskestammer som kysttorsk og atlantisk villaks.

Regjeringen vil:

- Styrke råfiskloven og deltakerloven for å hindre sentralisering og privatisering av fiskeressursene og det økonomiske utbyttet.
- Definere snurrevad som aktiv redskap og legge begrensninger på fiske med snurrevad nær kysten og evaluere kvoteordningen for den minste kystflåten og vurdere fritt fiske for kystflåten som fisker med krokredskaper fra oktober og ut kvoteåret.
- Fjerne drivstoffsubsidiene i fiskeflåten og øke fiskerfradraget tilsvarende. (Se kapittel om grønn økonomi.) Fiskeflåten må også bidra til reduserte utslipp av klimagasser, bl.a. ved omlegging fra trål til passive, mer miljøvennlige redskaper og fra havgående fartøy til kystfartøy der dette er mulig.
- Fortsette kampen mot det ulovlige, urapporterte og uregulerte fisket (UUU-fiske) gjennom å styrke Fiskeridirektoratets kontroller på land og til havs, gi Kystvakten tilstrekkelige midler for å forhindre UUU-fiske i norske farvann og å styrke fiskeriforvaltningens analysenettverk for å stoppe bakmennene i UUU-fisket.
- Arbeide for at det internasjonalt blir anerkjent at UUU-fiske er grenseoverskridende organisert kriminalitet, at man må tette igjen gjenstående hull for fiskefartøy som faller utenfor skipsfartens sporingsregimer og at det legges til rette for uavhengige evalueringer av om konkrete flaggstater oppfyller sine forpliktelser som fiskerinasjoner.
- Utvide beskyttelsen av viktige marine økosystemer som korallrev og svampområder.
- Begrense spredningen av den introduserte arten kongekrabbe gjennom bl.a. å øke bevilgningen til desimeringsfangst.
- Innføre en restriktiv konsesjonspolitik for torskeoppdrett for å trygge oppbyggingen av kysttorskbestandene.

Utenriks

Nordområdene

Uenigheten mellom Norge og Russland rundt delelinjen in Barentshavet har vært en belastning for forholdet mellom de to landene siden opprettelsen av 200 miles økonomiske soner i 1976 og inngåelsen av gråsoneavtalen samme år.

Det uavklarte delelinjespørsmålet påvirker ikke fordelingen av fiskeressurser eller hvor fisken kan høstes. Konflikten dreier seg derfor først og fremst om eventuelle petroleumsressurser.

For å hindre at uenigheten går ut over andre viktige forhold mellom Norge og Russland i Nord, vil Norge ta initiativ til at gråsonen blir etablert som et felles norsk-russisk petroleumsfritt område i 50 år. Fiskeriaktiviteten kan fortsette som i dag.

Regjeringen vil:

- Regjeringen vil ta initiativ til å etablere gråsonen som et felles norsk-russisk petroleumsfritt område.

Ren energi i bistanden

Regjeringens Handlingsplan for miljørettet bistand skal ligge til grunn for økt satsing på internasjonal miljøbistand.

Det finnes i dag 2,5 milliarder mennesker i verden som er uten tilgang til moderne energitjenester. Fattigdom og mangel på tilgang til ren energi henger tett sammen. Som et ledd i fattigdomsbekjempelse er Ren energi for utvikling en sentral del av regjeringens utviklingspolitikk, og regjeringen vil trappe opp bistandsoverføringene til energisektoren i årene framover. Økningen skal rettes mot de fattigste og omfatte energieffektivisering og desentraliserte energiltak. Dette vil også være i tråd med IPCCs anbefalinger, som sier at energieffektivisering er det viktigste klimatiltaket på globalt nivå.

Regjeringen vil:

- Øke innsatsen for Ren energi for utvikling til 1 mrd. kroner i året.

Grønn økonomi

En grønn økonomi, der det lønner seg å velge de miljøvennlige løsningene, er helt avgjørende for å få lønnsomhet i satsingen på fornybare og miljøvennlige løsninger.

Regjeringen vil:

- Skjerpe engangsavgiftene ytterligere slik at biler som har høyt drivstofforbruk, blir dyrere, mens biler med særlig lavt forbruk blir billigere. Avgiftskjerpelsene må få en klar effekt også på biler med middels høyt forbruk (fra 140 g/km og høyere). Endringene skal ikke resultere i at kjøpsavgiftene totalt sett reduseres da dette kan bidra til flere biler og dermed mer bilkjøring. Kjøpsavgiftene for varebiler skal også endres, slik at det blir større insentiv til å velge varebiler med lavt forbruk.
- Øke elavgiften, for å dempe etterspørselen etter energi og gjøre fornybar varme mer lønnsomt. Elavgiften skal doubles, for å komme opp på svensk nivå. Dette gir betydelig økte inntekter, som gir rom for økt satsing på energisparing og fornybar energi.
- Sørge for at skattereglene ikke diskriminerer de som velger miljøriktige reisemåter til jobb. Primært skal dette skje gjennom å sørge for at loven om fordelsbeskatning praktiseres også for arbeidsgiverbetalte parkeringsplasser, sekundært gjennom å frita arbeidsgiverbetalt kollektivtransport for beskatning.
- Innføre grunnavgift på bruk av naturgass til oppvarming. Dette vil styrke den fornybare varmen i konkurranse mot mer forurensende energikilder.
- Sørge for at prinsippet om at forurenseren skal betale, gjelder. CO₂-avgiften på mineralolje (diesel, flydrivstoff og fyringsolje) bør økes til samme nivå som for bilbensin. Det viktig å huske på at det for fyringsolje foreligger gode alternativer i form av biobrensel. Økt CO₂-avgift på fyringsolje er derfor et reelt virkemiddel for å fase ut bruken av olje til oppvarming i Norge.
- Øke drivstoffavgiften på diesel til bensinnivå. Økt dieselavgift må følges opp med mer penger til kollektivtransporten.
- Fjerne fritaket fiskeflåten har for CO₂-avgiften. Fiskeflåten slipper ut omtrent like mye CO₂ som fra innenriks norsk flytrafikk. Det er store fartøy som står for den desidert største andelen av fiskeflåtens utslipp. Fritaket innebærer en subsidiering av klimagassutslipp på i størrelsesorden 300 mill. kroner årlig. Som kompensasjon kan fiskerfradraget økes ytterligere.

Eierskap

Regjeringen må revidere Eierskapsmeldingen for å definere klart hvordan eierskapet skal praktiseres for å sikre gode standarder innen miljø og rettigheter, herunder klargjøre hvilke tiltak og mekanismer som skal sikre at eierskapet praktiseres i tråd med målsettingene. Kompetansen på miljø og rettighetsspørsmål må styrkes kraftig i eierskapsutøvelsen.

Regjeringen vil:

- Trekke Statoil ut av oljesandprosjektet i Canada.
- Stanse støtten til oljesandprosjekt gjennom olje for utvikling.
- Trekke Norge ut av oljesandprosjektene Statens pensjonsfond Utland er medeiere i.